

VLADIMIR FUČIJAŠ

LEGENDA HRVATSKOG FOLKLORA

IVAN IVANČAN - istraživač folklor, etnokoreolog, etnolog, koreograf

/ MOLVE 15. 06. 1927. - MOLVE 03. 08. 2006./

NJEGOVO GESLO: NAROD, ISTINA, ŽIVOTNOST

Ivan Ivančan bio je dugogodišnji umjetnički ravnatelj profesionalnog folklornog ansambla LADO. Vodio je i kulturno - umjetničko društvo Joža Vlahović, koje od 1992. nosi ime Zagrebački folklorni ansambl dr. Ivana Ivančana. Bio je znanstveni savjetnik u republičkom Komitetu, kasnije Ministarstvu za prosvjetu, kulturu, fizičku i tehničku kulturu i jedan od utemeljitelja Zagrebačke škole folklor. Pokrenuo je i vodio ljetnu i zimsku školu folklor na Badiji i u Crikvenici. Suradnik HAZU, LZ Miroslav Krleža, HRTV, stručnih hrvatskih i stranih folklornih i glazbenih publikacija. Autor je dvadeset knjiga o narodnim plesovima, pjevanju i sviranju te običajima u različitim hrvatskim krajevima te Hrvata u Gradišću. Sudionik je brojnih međunarodnih rasprava koreologa. Vrhunske koreografske dosege predstavio je u najuglednijim svjetskim koncertnim i kazališnim dvoranama.

To je tek dio onoga po čemu je dr. Ivančan poznat u svijetu. A u nas? Tužnoga dana njegove smrti našao se ipak netko tko nije prepoznao njegovu veličinu, tko nije znao ni čuo o Ivanu Ivančanu. A imao je dužnost o tome obavijestiti hrvatsku javnost. Na moćnom mediju, u najgledanijoj emisiji, Dnevniku u 19,30h hrvatske javne televizije, a na svome prvom nastupu urednica - voditeljica ustupila je mjesto vijesti o pripitom filmskom glumcu prometnom prekršitelju. Molve i ona druga Hrvatska koja zna cijeniti i tugovati za velikanima ovoga podneblja, tješila se onim genijalnim haikuom pjesnika - brata Duce / Dubravka/:

**Ova će kućica
s cvijećem u oknima
doći u nebo.**

Molve. Prva i zadnja postaja Ivana Ivančana. Zadnju je sam birao.

Potpuno sam se preselio u djedovsku kuću i ovdje provodim dane mirovine i starosti, rekao mi je jednom prigodom kad smo snimali tv - emisiju o njemu: Živili mladenci - Portret dr. Ivana Ivančana. Zbog čega, Živili mladenci! Objasnio je: Jer mladenci dalje pronose život! A život je volio iznad svega, veselio se istini u životu.

Pitali su me: Zašto si otišao na selo iz grada, a svi iz sela idu u grad? Zato što je tu božji mir. Što su ljudi divni. Što znaju planirati proizvodnju. Nikad nisu u gubitku. Najveća psina koju ti taj čovjek može napraviti da ti pozvoni na ulazna vrata, ja imam jedini zvono, i da se onda skrije ko malo dete. Eto, takvi su moji Molvarci.

Volio je svoj naučeni štokavski začiniti domaćom kajkavštinom, a meni, rođenom Podravcu, nije morao tumačiti izraze kojima se koristio. Ovdje ću odmah objasniti naše poznanstvo. Sretali smo se na stubištu zgrade Vlaška 99a kad smo tamo stanovali pedesetih godina, zatim na nastupima Lada i Vlahovića, snimanjima za tv.... A kako po godinama nis-

Ivan Ivančan

mo bili jako daleko, prešli smo na ti - Ivica, Vlado, ali supruga je za mene bila gospođa Marijana.

Bitan je taj kontakt sa zemljom. U gradu sam, zapravo, patio cijeli život. Ja sam negdje unutra, u duši, poljoprivrednik. I kad dođem na vrt i kad uzmem tu zemlju, kad posadim nešto, onda je to jak posel. Zapravo, od svega je meni najljepša trava.

Iznio je pred goste rakiju, kruškovaču. I ležerno nastavio priču pokraj kotla iz kojeg je kapala rakija.

Ovo su bile stare kruške, s ovog velikog stabla, tepke ruške, kak vele Molvarci, od kojih sad pečemo rakiju. Svaku ovu biljku koju vidite, sve ove borove, breze, ruže, svaku lozu, svaki cvijet i svako drvo, sve sam to ja posadio. Da. Pokušao sam da to dobije neku određenu ljepotu, onakvu kako sam ja zamišljao. A moji suseljani su mi rekli: Kak moreš posaditi ovak cik-cak? To bi moralo biti sve u redovima tj. v jednom redu. Međutim, ja sam napravil cik-cak, jer se to meni tak dopada. I moram reći da me to zapravo jako usrećuje.

Mnogi njegovi suseljani nisu ni znali da je stekao doktorat. Svojim obrazovanjem nije se želio izdići iznad njih. U Zagrebu je završio studij na Kemijsko - tehnološkom fakultetu, a zatim je diplomirao i doktorirao etnologiju na Filozofskom fakultetu. Molve i nisu tako malo mjesto. Šećemo po ugodnom rujanskom suncu. Naslućuje se jesen, a poslije prve kiše u pridravlje stižu i magle, kaže domaćin. Pitam: Moramo li baš u livade, u duboku nepo-

košenu travu? Na odgovor čekao sam nekoliko minuta. Napravio je široki krug rukom i započeo.

Eto, tu je ulaz u Molve, a tamo, 6 kilometara, je željeznička postaja Virje. Svaki put kad sam se vraćao, ja sam više trčeci nego hodajući, i ljeti i zimi, i po snijegu, žudio da što prije iz bliza ugledam ove zvonike molvarske crkve. I kad sam vidio crkvu iz vlaka još prije Novigrada, srce je samo udaralo. Naprijed! Naprijed! Brže, brže, da što prije dođem kući. Morao sam proći pokraj ove livade gdje sam se igrao. A najviše sam se igrao kad sam bio na paši s kravama. I to baš na ovoj livadi. Tu su pasle moje Malenka, Ruža, Šara, a mi smo se igrali različitih dječjih igara. Sjećam se jedne osobito zanimljive, igre svračjih nogu. Jedan baci štap u zrak, a drugi gađaju taj štap. A onda se stvori kao nekakva prepletena mreža. Zanimljivo, isto takav običaj kasnije sam vidio u Islandu. To se izvodi ujesen kako bi se, vjeruju Islandani, zaustavilo sunce, da ga ta mreža uspori, kako ne bi išlo brzo, nego da što dulje ostane. Ti dječji, pastirski doživljaji, nekako čovjeka najviše vežu.

S livade Ivančanova djetinjstva stižemo u središte, u podnožje brijega na kojemu je podignuta crkva, svetište, čudotvorne Majke Božje Molvarske. No, treba se najprije okrijepiti u krčmi Pod lampašom. Zidovi su ukrašeni slikama vlasnikova rođaka umjetnika naivnog smjera Mije Kovačića. Ispijajući ovdje na šanku gemiš jedne davne godine proslavljeni naš putopisac Matko Peić dobio je dar od **crne nasmijane birtašice Zlate. U šubu je shvatila**, kaže profesor Matko, **kad sam joj rekao da mi to cigansko koritance treba da u njemu držim kemijske olovke kad pišem o podravskoj nafti. Poklanjam mu ga, objasnila je neko me pokraj šanka, pisat će, usput, i o našoj birtiji. I održao je obećanje! Pišući o naftnim bušotinama zavapio je Peić: *Gdje si stara Podravino, zemljo iz kalendara - sanjarice davnog koprivničkog knjižara Vinka Vošickog? Gdje si da vidiš svoj novi život. Nas, pak, ovdje u društvu dr. Ivančana više zanima ona stara Podravina, ono još sačuvano narodno folklorno blago. Uspinjemo se na crkveni brijeg i prije razgledanja crkve sjedamo na vrh stepeništa.***

Taj naš crkveni brijeg oduvijek je bio sastajalište mladih. Tu su se začínjale ljubavi, prvi ljubavni sastanci. To je inače glasovito proštenišće vezano uz blagdan Majke Božje Molvarske. Na brijegu, oko crkve i dalje u Marijanskoj i drugim ulicama i na trgu, održavale su se zabave. Licitari, a danas i prodavači suvenira, postavljaju ovdje štandove. Nekada su se tu prodavale rukotvorine, domaći proizvodi izrađeni rukama domaćih žena. Zatim radovi grnčara, kovača, užara, drvodjelaca, postolara i krojača, ili kak bi običan naš čovek rekel šustara i šnajdara. Bila je to pitoreskna slika. Tu se točio gvirc, pila medica, svirale su mužike pod velikim šatrama. Plesalo se do zore. I mnoge su dekle i žene plesale u narodnim nošnjama.

Podravska narodna nošnja uglavnom je nestala, a suveniri su pretežito od plastike. Još kao dijete 1939. zatekao sam jednog starog čovjeka u mojoj ulici, Jagarovog Japicu, koji je bio o zadnji u muškoj narodnoj nošnji. Sastojala se od bijelih gaća, robače od domaćeg platna i fertuna, obojenog plavo. Najstariju žensku nošnju opisala mi je moja baka Eva, po domaćem Jeva. Bila je također od domaćeg platna s crvenim pantljikama na suknji, fertunu i lajbeku.

Danas, u suvremenom životu, postoji neka nošnja novijeg tipa, modificirana. Ipak, to je divno vidjeti u nedjelju kad idu k misi, ili na neku priredbu, kad se ženske uredе sa šamijama, suknjama različitih boja i s još nekim ukrasima, ali se drukčije sviralo i plesalo. I nije slučajno Hegedušić u svojim Podravskim motivima stavio na naslovnu stranu prošćenje u Molvama! Samo moram reći da se mome ocu nije svidjelo kako Hegedušić prikazuje Po-

dravce. Da imaju debele prste, da su malo pregrubi itd. A mama je uvijek na to rekla: Baš ste takvi!

Kad je riječ o podravskom naivnom slikarstvu još se jednom prisjećam Matka Peića. Citirao je mišljenja drugih, posebice jedrih naftaša, koji žive u drukčijem realitetu i ti im se jopci čine nestvarnim bićima, nakazama kojih nigdje nema. A eto, vise te, kako Peić kaže Mijine slikarije u Kovačićinoj slavnoj birtiji. Vidio je u restoranu Đurđevački dvori zanimljive radove prerano umrlog Damira Černelija i Ivana Nađa. A da je kojim slučajem svratio na zabavu hlebinskih vatrogasaca, zamijetio bi kako su neki likovi na stakla naivnih autora stigli s ovih drvenih klupa u dvorištu Vatrogasne doma. Ali, to je druga tema.

Ako je čovjeku ribičija strast, hobi ili potreba, Drava je Molvarcima veoma blizu. Mlađi sin Andrija zauzeo je položaj blizu oca, no ipak ne preblizu da si ne smetaju. Nije bilo nekog velikog ulova toga popodneva. Pitam Ivančana seniora koju je najveću ribu ulovio u ribičkoj karijeri. _

Prema sadašnjim proporcijama bila bi mi skoro do pojasa, ali onda sam bio dijete, pa je to do pojasa bilo manje. Meni se učinila užasno velikom. Uhvatio sam je, ali ne na udiću, nego na basač, na križak, na one stare primitivne sprave kojima smo mi nekad lovili ribu. Križak je sprava za lov ribe s obale. Sastoji se od mreže u obliku četverokuta i dva luka postavljena u križ. Basač je koš od šiblja, čunjastog oblika i bez dna. Riba se zabasuje širim otvorom, ribič je vodi kroz uži, pritiskujući koljenima basač u vodi kako se ne bi podigao a riba pobjegla van. Bilo je još tih starih načina. Drugom zgodom štapom sam upecao jednu. Tu sam progonio dva dana i jednu noć dok je nisam ulovio. Išao sam ponosno kroz selo. Nisam ni pomišljao koliko su moji zabrinuti gdje sam i koliko je vremena prošlo, jednostavno obuzela me strast za pobjedom. Nekakva pobjeda, ne znam zapravo nad čim, čudan jedan osjećaj. Zapravo pobjeda nad samim sobom. Dovoljno strpljivosti da čovjek izdrži, osjećaj da si uspio. Jer, taj rezultat odmah vidiš, izvučeš je iz vode i vidiš to je to. A možeš raditi 10 godina jednu stvar, pisati neku knjigu ili jako dobro....Međutim, za pravom ribom, još uvijek se stremi i čezne. Mislim da još nisam napravio ni najbolju koreografiju, a da nisam ni najbolju knjigu napisao. To su te velike ribe o kojima čovjek stalno sanja.

Drava nije samo za ribičiju i za kupanje. Nekad je svako selo pokraj Drave imalo mlinove. U Molvama ih je znalo biti desetak, petnaestak. Vadio se i šljunak. Ali ono što je najzanimljivije - vadilo se zlato, jer je ta naša rijeka bila veoma bogata zlatnim zrcima. U mladosti je Ivica i osobno vadio zlato.

Obitelj Ivančan po mnogočemu je zanimljiva. Krenimo od djeda Martina koji je kao jedan od malobrojnih Podravaca otišao na rad u Ameriku. I to na veoma težak rad, kaže njegov unuk Ivan.

Djed je tamo radio u rudnicima. Poslao je dolare i moj otac Andrija kupio je ovu kuću koja je zidana prije Drugog svjetskog rata, 1913. Pričali su mi da je to tada bila jako lijepa kuća toga tipa i ja ju nastojim očuvati da ostane onakva kakva je bila. Moj je otac tada bio učitelj u Krapini, ali je često dolazio u Molve. On bez Molvi nije mogao. Imao je zanimljivo, premda siromašno djetinjstvo. Bio je, kak se ono veli, lumen. Tu je bio najbolji đak u pučkoj školi pa su ga onda poslali u građansku školu u Virje. Nevjerojatnim se čini, no on je tih 6 kilometara do virovske škole i natrag pješačio bos, čak i po snijegu. Nisu mu mogli kupiti cipele. Onda su ga kao najboljeg učenika građanske škole poslali u učiteljsku, pa zatim u pedagošku, a poslije toga dobio je stipendiju za Pariz. Bio je veoma pametan i vrijedan čovjek. I erudit. Bavio se i znanstvenim radom. Pisao je rasprave iz astronomske geografije. Neke su mu objavljene. Pisao je i pučke drame. Zatim je prema uputama Antuna Ra-

dića, kao mnogi intelektualci njegova doba, skupljao narodno blago. Išao je od kuće do kuće, pisao o zadrugama, o narodnoj umjetnosti. I ja sam išao s njim. To je bio zapravo moj prvi kontakt s folklorom. Ja sam se tada doslovno zaljubio u taj folklor i u njegov način rada. I to je prevagnulo pri mojoj glavnoj odluci što ću biti.

Ivan Ivančan objavio je u Podravskom zborniku neke od zapisa Andrije Ivančana. Zanimljivi su i zbog toga što su u kajkavskom narječju kojim su se služili stari Molvarci tridesetih godina prošloga stoljeća.

Život u zadrugi

Po 4, 5 i 6 muškarcev znalo je biti v zadrugi, a 1, 2 i 3 dovica, dece do 15, 16. Gospodar se je zval starešina. Gde je bil dober, tu je gospodarstvo i napreduvalo; bilo je puno blaga, puno živeža. On je čuval i družino opravljal, i iz mase je ženske vdaval. Ako je do vica išla zamoš i ona si je mogla zebrati. Ako je bil zločest onda je zadruga padala. Onda ga je zadruga mogla prijaviti oblasti, pak so si drugoga zebrali.

On je imal više brige, ali mu je dobro bilo, ako so ga poslunoli. Lepše mu je bilo kej ne moral delati, samo raspoređivati. Sami so betežnike negovali. Zajedno je bilo z družinom po 6, 7 postelj. Samo je starešina imal malo hižičko posebno.

Brat Duco, Dubravko, pjesnik. Moj Duco, a tako su ga svi zvali, moj brat Dubravko, imao je ovdje sjajan mir. Ovdje u kući najveći dio biblioteke je njegov. Bilježnica, olovka, cigareta, to je bilo sve što mu je trebalo za pisanje. Baš ovdje u Molvama u ovoj sobi, pisao je svoju zbirku Baka koju je ilustrirao Ivan Generalić. Pa onda Život na selu pa Božićne haikue. On je jako volio ovu molvarsku i uopće podravsku prirodu. O njoj je pisao. Obožavao je crkveni brijeg, šetnje grobljem s mislima na pretke, ono duhovno što je nalazio u stihovima duboke misaonosti pjesnika Friedricha Hoelderlina.

**Sada obilazim razne predjele,
da ih ne izgubim. Ali uzalud
tragam za svečanim glasovima,
što ih od ustreptalih hrastova
preuzimaše prostrano nebo ljeta,
da ih razaberem između glasova
kiše i vjetra.**

Neki kratki stihovi bili su preteče njegove haiku poezije. Ljubav prema haikuu bila je iznad svega. U njemu je postizao najveći poetski sklad. U Molve su Duci dolazili mnogobrojni književni prijatelji. Recimo poznati haiku majstor profesor Devide. Duco je bio prava pjesnička duša, zapravo jedno veliko dijete do smrti. Prerane smrti. Ljubav prema Molvama morao je podijeliti s emitivnom vezanošću sa svojim rodnim mjestom Krapinom. I Molvama i Krapini posvetio je krasne stihove.

Spomenimo i naslove nekoliko njegovih pjesničkih zbirki: Slobodna noć, Leptirova krila, Svjetlucanja, Bijeli brod, Velegrad.

Cijeli svoj život posvetio je Ivan Ivančan prikupljanju folklornog blaga. Presudan je bio utjecaj njegova oca, seoskog učitelja, koji je znatiželjnog dječaka vodio na razgovore sa starijim mještanima, brižno zapisivao njihova sjećanja i nagovarao ih da mu pjevaju već

odavno zaboravljene pjesme i kazuju stihove. Oponašao je pokazane plesne korake kako bi ih točno zabilježio. Jer, trebalo je sve to zapisati dok se potpuno ne zaboravi. No, ostalo je i za Ivana još puno posla. Postojala je, međutim, još jedna važna osoba u njegovu životu. O tome Vjekoslav Prvčić: **Tu je i baka Jeva. Razborita seoska žena, jednostavna do elementarnih deset zapovijedi po kojima upravlja svojim životom i životima onih na koje ima bilo kakav utjecaj. Ivan obožava tu bakinu jednostavnost, mudrost, dobrohotnost, blagost... To razumijevanje za dječje nestašluke. Tu spremnost na trpnju i vječno praštanje. Ona je njegova Šeherezada koja iz večeri u večer pripovijeda sve nove i nove priče otklanajući tako opasnost smrtne dosade. U dječjem duhu izgrađuje jedinstven svijet ispređen od legendi, priča, pjesama, običaja, moralnih pravila, šaljivih dosjetki, paprenih doskočica i još koječega što je teško opisati a jednostavno pripada miljeu našeg sela na prijelazu 19. u 20. stoljeće.**

Vrijeme je to bez radija, televizije i kina. Ljudi su okrenuti vlastitoj obitelji. Punini života u njoj. Ali, odvijaju se i mnogobrojni zajednički radovi sa susjedima (sjetva, košnja i sušenje trave, žetva i mlatidba pšenice, berba i komušanje kukuruza, čehanje perja, svadbe, krštenja, verestovanja i zadnji ispraćaji...) koji u sebi čuvaju tradiciju i strogo poštovanje običaja.

Smisao svoga života, slijedom onoga što je započeo njegov otac, Ivan Ivančan našao je u otkrivanju a potom i prezentiranju folklornog blaga. Naravno, on je prostorno proširio granice istraživanja na cijelu Hrvatsku. Za domaću javnost, a kasnije i za svijet, napravio je tri velike stvari koje su se proćule pod naslovima Podravski svati, Molvarski svati i Lepa moja Podravina. Kako su nastali, kako i gdje ih je našao?

Osobno sam bio na mnogo svatova. Upijao sam te slike, svatovske zanimljivosti. Ona, baka mi je pjevala, bila je sjajna pjevačica. Ona je pjevala mnoge od tih svatovskih melodija. I moram reći, bio sam jako hrabar kad sam se jednog dana odlučio to napraviti. Mislio sam, ako je točka veća, biti će veća i moja Podravina. I sastavio sam jedan ples kombiniran od folkloru i modernog baleta. Trajao je 35 minuta a premijera je bila u Ladu. Zatim sam krenuo na dotjerivanje, poboljšavanje tog i drugih plesova. Postojalo je uvjerenje da u Podravini ne postoji takvo narodno blago. Kad sam pred puno godina počeo istraživati ovo područje kao relativno iskusan etnokoreolog rekli su mi mještani: Dečec, tu ti nema ničesa takvoga. Ja sam vjerovao da ima, samo treba to posložiti.

Meni je prije puno godina, negdje 60-tih otprilike, plesal jedan čovjek, Brcković, imao je više od 90 godina. Pitao sam ga: Budete vi to meni nekaj pokazali, rekli su da vi to najbolje znate. Veli: Bum, ak mi nabaviš mužiku. I ja sam našao sastav koji ga je pratio. I on je skakao, preskakivao, izvodio je čuda. Ja sam se pak čudio kako može tako star čovjek to izaći. Veli on: Sinek, mužika, mužika ti to tak odigra da ti to moraš tak napraviti ak si svestan. A svjestan u Podravini znači normalan. Veli Brcković: Ti moraš onak napraviti kak te krv vozi. To je bilo sjajno. Dakle, to je krv, geni. Ja sam to kako je on preskakivao uveo u koreografiju.

Kad sam pripremao veliku monografiju o Podravini uopće, ne samo o mome kraju, o Đurđevcu i drugom mjestima išao sam ponovo na teren. I ovo je zanimljivo: Posjetio sam ista sela u kojima sam davno bio i mislio sam kako se to sve izgubilo. Nije se izgubilo ništa. Vidjet ćete.

Što ćemo vidjeti? Ne će valjda doći plesači Lada ili Vlahovića?

Vidjet ćete dio onoga što još živi u narodu, a ja ću ti razmjestiti ekipu i dati im upute što će i kako snimati.

Uostalom, zna on i taj posao, radio je za tv emisije i filmove. I počeli su se u dvorištu Ivančanove kuće okupljati izvođači. Bio je to nevideni šou pod njegovim štapićem i s njim kao pjevačem i plesačem u nekim dijelovima. A zatim je nama davao dodatna objašnjenja. Kamera je zabilježila ono što je riječima teško opisati. Ali vjerujte, doživljaj je bio jedinstven.

Nekoliko svirača s različitim narodnim glazbalima, bračni par Remetovići i pjevačica Marica Hasan izveli su zadivljujući program tako spremno kao da to rade svaki dan.

Vi ste vidli ovo jutro što smo snimili ovaj ples. Taj je čovjek stariji od mene. Žene su mlađe. On to pleše isto kao onaj prcković. I tvrdim folklor se ne gubi. Ja sam čak mislio i bio sam dosta uvjeren da se jako transformira. Čak se u kratkim razdobljima ne transformira previše. Stilski to ostaje gotovo isto.

I sada je došlo na red ono što u meni dugo izaziva sumnju: kako, odakle se pojavljuje melos koji nije svojstven podravskom podneblju s riječima koje čak i dosta dobro izražavaju ljubav spram rodnoga kraja - Podravino moja mila, Potočić maleni itd. Pitam Ivicu: Ima li uopće u tim novokomponiranim pjesmama nečega podravskog, osim teksta? Nema, odgovara Ivančan i dodaje: To je folklorni šlager. A pošto su naši ljudi skloni tim, neću reći niskim vrijednostima, ali ipak nižim vrijednostima...recimo popularnijim pjesmicama. Kako je to došlo k nama? Momci su takve pjesme još davno znali donositi iz vojske. Onda tu ima puno različitih mišunka: Dalmatinskih, makedonskih, srpskih melodija. One prave dobre podravske glazbe nema!

Marica Hasan iz Đurđevca toga nas je dana obradovala lijepom, pomalo tugaljivom, pjesmom.

**Oj, ptičica vijoglavka
ne zobli mi vinograda
kojega mi majka dala,
s kem se budem ja vdavala.**

**Ako nebu vina v kleti
neće mene dragi zeti**

**Oj, ptičica vijoglavka
ne zobli mi vinograda
kojega mi majka dala
s kem se budem ja vdavala.**

Tradicija povezanosti članova obitelji Ivančan s folklorom, s istraživanjima, s pjesmom i plesom se nastavlja.

Ja sam jako sretan čovjek i jako ponosan otac. Jer, koga god sretnem i kud god odem svi roditelji traže samo da im se djeca ne bave onim čime se oni bave. Jer imaju loša iskustva u poslu kojim se bave. Ja sam sretan da su moji dečki upravo ono što sam i ja – folkloriši, folkloristi. I da oni taj moj rad nastavljaju. Oni su me pratili i na terenska istraživanja. Oni snimaju, imaju video. Ivo je u Ladu, a Andrija u bivšem Vlahoviću, sadašnjem ansamblu

kojemu su dali moje ime, eto, još za moga života.

Tradicija je i Škola folklor. Znao sam da će dr. Ivančan o njoj rado razgovarati. Osnovao ju je sredinom prošloga stoljeća. Prva je djelovala u Puli.

Nastojali smo obrazovati ne kao koreografe nego kao stručnjake. Ne samo za primjenu na sceni, nego i na festivalima, smotrama, u turizmu. Da bi se napravila dobra škola pozvali smo stručnjake iz cijele ondašnje Jugoslavije koji su govorili o plesu, o glazbi, o nošnji, nešto i o običajima. Inzistirali smo na tome da postignemo scensku istinitost a ne jeftine efekte, virtuozi i falš komiku.

Najljepše je sada to što su bivši đaci te škole postali profesori, vrhunski koreografi, a neki su vrhunski znanstvenici koji pišu značajna djela s područja etnokoreologije. Školu folklor prošlo je nekoliko tisuća polaznika različitih profila sa svih kontinenata. Dolazili su učitelji, pedagozi, sveučilišni profesori, mnogo stranaca iz afričkih i azijskih zemalja, iz obiju Amerika, Australci, Novozelanci. Na Školu je dolazilo mnogo djece i unuka naših iseljenika s raznih strana svijeta. Redovito dolaze voditelji folklornih skupina naših radnika koji su na radu u Njemačkoj, Švicarskoj, Francuskoj, Švedskoj. Osim što na seminarima slušaju vrhunska predavanja najboljih stručnjaka o nošnjama, o pjesmama, o plesovima, o glazbi, oni dobivaju i literaturu koja se piše upravo za njih. Naime, Škola folklor je i središte izdavačke djelatnosti namijenjene njima.

Kako se mogao uskladiti sav taj rad u Zagrebu, u radnoj sobi i Institutu, rad s ansamblima, pisanje, suradnja na radiju, televiziji, filmu, s obiteljskim životom?

Moj obiteljski život bitno se popravlja otkad sam u mirovini, premda isto putujem, radim, koreografiram. Nije to jednostavno usklađivati, ali odgovorit ću onom sentencom da iza svakog uspješnog muškarca uvijek stoji jedna vrijedna žena. A supruga Marijana uvijek je imala razumijevanja i za moje izostanke. Ona mi je tipkala, prepisivala materijale, doktorsku disertaciju. Uvijek mi je bila pri ruci.

Posebno su poglavlje u Ivančanovu dugogodišnjem djelovanju - nagrade!

Imao sam sreću što sam radio s najboljim ansamblima koji su svugdje na festivalima osvajali nagrade. S Vlahovićem sam osvojio najviše nagrade u Moskvi, Helsinkiju, Pragu, Bukureštu i Sofiji. Vjerojatno sam nešto i zaboravio. Posebice mi je bila draga nagrada u Bukureštu jer je to bio najjači festival na kojemu smo sudjelovali. Osvojili smo zlatnu medalju, naziv laureata i niz drugih. Velike uspjehe imao sam i s Ladom. Neću nikada zaboraviti nastup u Komičnoj operi u Berlinu. Poslije toga kritika je pisala: Komična opera ipak griješi što do sada nije primala folklorne ansamble na svoju scenu. Nadamo se da ih je Lado uvjerio u to kako i folklor može biti visoka umjetnost. Zatim, isto s Ladom, sjajan nastup u Albert Hollu u Londonu. Mislim da je to bio jedan od najboljih koncerata uz koji sam i osobno vezan jer je to bio moj autorski program u povodu 30-te obljetnice moga umjetničkog djelovanja.

Moram spomenuti i loše tendencije u folklornim ansamblima, o padu kvalitete, o pojavi pseudofolklor. Do toga je došlo zato što neki ljudi ne poznaju folklor, ne istražuju, ne inspiriraju se izvornim elementima. Reći ću fino: posuđuju i onda je ona treća posudba čorbine čorbe čorba. Sada je uopće težnja folklor prema zabavnom, prema umješnom, a ne prema umjetničkom. Jer, umjetničko je najteže. Mi smo jako ponosni na tu Zagrebačku školu folklor. Lado je bio glavni oslonac te škole, pa Vlahović, Goran Kovačić. I druga zagrebačka društva njeguju taj pristup autentičnom, istinitom, a ne lažnom. Ne praviti smijuriju od folklor, nego ga uzeti onakvim kakav je uistinu: životni, pravi, istinski!

Osim koreografija iz podravskog ciklusa (Podravski svati, Molvarski svati, Široke so široke širine, Lepa moja Podravina) Ivan Ivančan je uobličio Međimursku pisanu nedelju, Lastovski poklad, Konavosko potkolo, Kolo iz Račanca, Zagorski drmešari i mnoge druge. Napisao je dvadesetak knjiga o folkloru, pretežno o plesu. Među njima su Narodni plesni običaji u Hrvata, plesni običaji u Podravini i u Molvama, zatim u Slavoniji i Baranji, Istri, Lici itd. Proučio je i rad svojih predšasnika pa je tako nastalo djelo Vinko Žganec, zapisivač narodnih plesova. Izvan svoga užeg kruga zanimanja napisao je zanimljivu knjigu Zadnji zlatari na Dravi u Molvama.

Dvadeseta knjiga dr. Ivančana objavljena 2004. je autobiografska i nosi naslov Sjećanja i snatrenja. Tu je ispričao svoju životnu ljubavnu priču o ženi, obitelji i folkloru. A Ivica je uvijek lijepo i zanimljivo, slikovito i emotivno pričao. Stručnjaci kažu da bez njegovih radova svako buduće folklorističko, etnološko i etnokoreološko istraživanje neće biti moguće. On je dao uvid u hrvatsku plesnu kulturu kroz stoljeća. U Hrvatskoj je etnokoreologija postala samostalnim područjem istraživanja upravo Ivančanovim dolaskom u Institut za narodnu umjetnost, današnji Institut za etnologiju i folkloristiku. Cjelokupni istraživački rad na terenu, bezbrojni zapisi kazivačica i kazivača na njihovu izvornom jezičnom iskazu, dobiveni ponajčešće metodom intervjua, sačuvani su buduće naraštaje proučavatelja narodne umjetnosti. Jer, vrijeme čini svoje, malo po malo nestaju običaji predaka. Velik broj svojih koreografija dr. Ivan Ivančan uspio je zaštititi. Ne radi vlastite sujete, niti zato da bi ih okamenio, već zato da im se ne bi srozala njihova izvorna vrijednost. I stoga još se jednom podsjetimo na njegovo životno geslo: **NAROD, ISTINA, ŽIVOTNOST!**